

Draagvlakmonitor Defensie

Tweede helft 2019

Willemijn Bot MSc.
Drs. Femke Konings

11 maart 2020

Ministerie van Defensie

motivation
research and strategy

Inhoudsopgave

Achtergrond en opzet	3
Draagvlakmodel	4
Samenvatting en kerncijfers	7
Resultaten	11
Bijlagen	25

Achtergrond en opzet

Sinds 2017 verricht Motivaction International B.V. in opdracht van de Directie Communicatie (DCo) van het ministerie van Defensie onderzoek naar het draagvlak voor Defensie onder de Nederlandse bevolking (16 t/m 75 jaar). De resultaten van dit onderzoek worden ieder half jaar gerapporteerd in de *Draagvlakmonitor*. Voor u ligt de rapportage van de Draagvlakmonitor met de resultaten van de tweede helft van 2019 (juli t/m december).

Leeswijzer bij rapportage

De vragen uit de Draagvlakmonitor zijn voortgekomen uit een uitgebreide studie van de pijlers waar het draagvlak voor Defensie op rust en de onderlinge samenhang tussen de factoren die het draagvlak beïnvloeden. Een uitgebreide toelichting op het draagvlakmodel, dat de basis vormt voor de huidige meetmethode, is te vinden op de volgende pagina's.

We starten deze rapportage met een samenvatting van de belangrijkste bevindingen. Vervolgens tonen we de kerncijfers van het tweede half jaar van 2019. Indien er sprake is van een significant verschil van de kerncijfers (daling of stijging) ten opzichte van de vorige meting (eerste helft 2018) benoemen we dit in de tekst. Als het verschil met de vorige meting *niet* significant is, spreken we van 'gelijk gebleven' of 'vergelijkbare' resultaten. Waar relevant bespreken we ook trends over langere termijn (bijvoorbeeld een vergelijking met 2018 en 2017). Na het bespreken van de kerncijfers tonen we alle resultaten visueel (in grafiek- of tabelvorm).

Methode

Online vragenlijst

Doelgroep

Nederlanders, 16 – 75 jaar

Steekproef

n = 1.523
(n = 763 in Q3 2019,
n = 760 in Q4 2019)

Werving

Via StemPunt, het online panel van Motivaction

Veldwerk

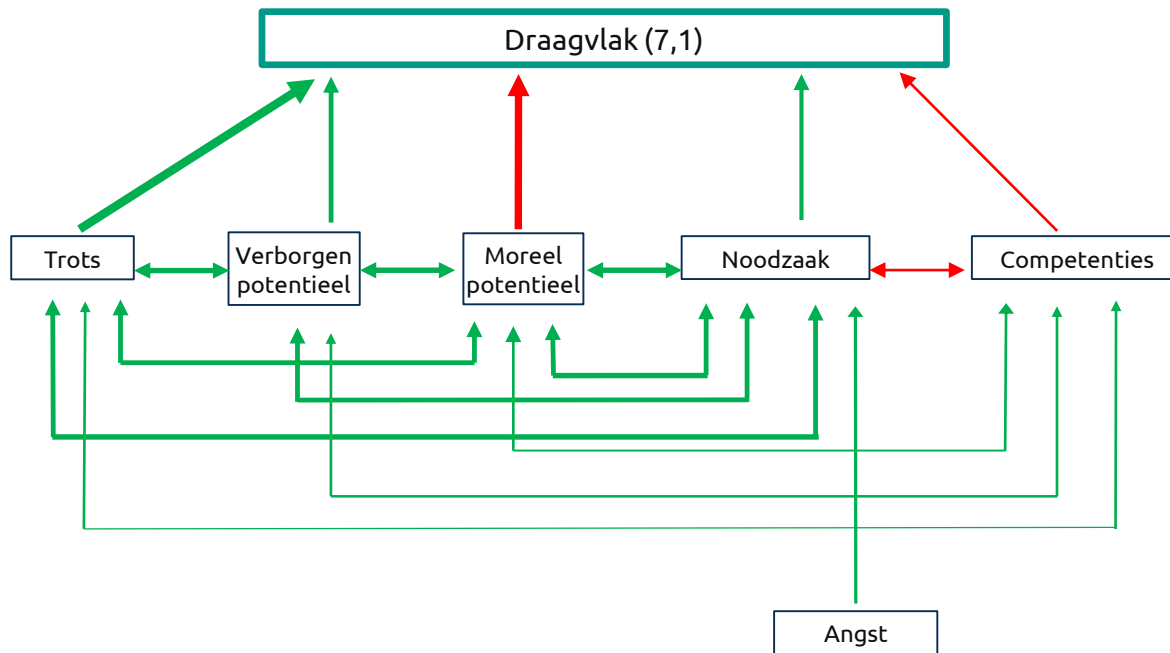
Continu, gedurende Q3 en Q4 2019 (juli – december)

Representativiteit

Representatief op leeftijd, geslacht, regio, opleidingsniveau en waardenoriëntatie

Draagvlakmodel

Begin 2017 is aan de hand van een exploratieve studie vastgesteld welke factoren van invloed zijn op het draagvlak voor Defensie. Daarnaast is de samenhang tussen de factoren onderling onder de loep genomen. Sinds 2017 vormt het draagvlakmodel zoals dat is vastgesteld in de exploratieve studie de basis voor de vragen in de Draagvlakmonitor.

Leeswijzer draagvlakmodel

- De **dikte** van de pijl geeft de **sterkte van het verband** weer: hoe dikker de pijl, hoe sterker het verband.
- De **kleur** van de pijl geeft aan of het een **positief of negatief verband** betreft. Een positief verband is uitgedrukt in de kleur groen en geeft aan dat de score op het ene onderdeel in het model toeneemt als de score op het andere onderdeel ook toeneemt. Bij een negatief verband - aangegeven met een rode kleur - neemt de score juist af als de score op het andere onderdeel in het model toeneemt.

Pijlers

Vijf factoren, pijlers genaamd, hebben direct invloed op het algemene rapportcijfer voor draagvlak. Deze pijlers worden aangeduid met de termen: trots, verborgen potentieel, moreel potentieel, noodzaak en competenties. De zesde pijler – angst – heeft alleen indirect invloed op het draagvlak, via de pijler noodzaak. Op de volgende pagina lichten we de zes pijlers kort toe.

Draagvlakmodel | Toelichting (1/2)

Trots

- Het gevoel van trots dat burgers voelen voor Defensie is gevraagd in zowel een rapportcijfer als aan de hand van vier stellingen die sterk samenhangen met dit rapportcijfer.
- De score op de stellingen die trots uitdrukken hangt het sterkst samen met het cijfer voor draagvlak.

Noodzaak

- In welke mate burgers Defensie noodzakelijk achten voor Nederland is uitgedrukt in een rapportcijfer en in vier stellingen die een sterke samenhang vertonen met het algemene rapportcijfer voor noodzaak.

Verborgen potentieel

- Het verborgen potentieel is de perceptie dat Defensie veel goede dingen doet die burgers niet zien.
- De mate waarin iemand verborgen potentieel voelt is gemeten aan de hand van zowel een rapportcijfer als drie stellingen die onderling sterk samenhangen.

Competenties

- Voor elk van de drie grondwettelijke hoofdtaken van Defensie wordt een rapportcijfer uitgevraagd, na het voorleggen van een beschrijving per taak.
- Daarnaast is voor acht specifieke deelcompetenties het functioneren van Defensie voorgelegd in de vorm van de twee stellingen per competentie.

Moreel potentieel

- Het moreel potentieel is het idee dat medewerkers van Defensie positieve waarden vertegenwoordigen die elders in de maatschappij aan het verdwijnen zijn, zoals opofferingsgezindheid en plichtsgetrouwheid.
- Deze pijler is gemeten aan de hand van een rapportcijfer en vier samenhangende stellingen.

Angst

- Angst is gemeten met vier stellingen die vooral ingaan op het gevoel van veiligheid dat Nederlanders ervaren.
- Deze stellingen hebben een invloed op het gevoel dat Defensie noodzakelijk is voor Nederland.
- Angst heeft alleen indirect een effect op het draagvlak voor Defensie.

Draagvlakmodel | Toelichting (2/2)

Draagvlak voor Defensie

- Het draagvlak voor Defensie wordt gemeten aan de hand van een rapportcijfer (tussen 1 en 10) op de vraag: in hoeverre steun je Defensie?

Pijlers van het draagvlak voor Defensie

- De pijlers van het draagvlak voor Defensie worden op twee manieren gemeten:
 - Er worden *rapportcijfers* uitgevraagd voor het spontane en gevoelsmatige oordeel over de pijler.
 - Daarnaast worden per pijler een aantal *stellingen* uitgevraagd die met elkaar (en met het rapportcijfer) samenhangen en die tezamen een beredeneerd oordeel vormen over de pijler. Voor het bepalen van het verband in het draagvlakmodel wordt dit beredeneerde oordeel over de pijler gebruikt.
- Voor het verloop van het oordeel over de pijlers door de tijd heen, wordt daarnaast gekeken naar de *gemiddelde verschilscore* van de stellingen over een pijler. Die score wordt berekend aan de hand van het verschil tussen het percentage positieve antwoorden op stellingen en het percentage negatieve antwoorden op stellingen. Op pagina 15 van dit rapport wordt uitgebreid toegelicht hoe die verschilcores tot stand komen.

Samenvatting en kerncijfers

Samenvatting

Rapportcijfers pijlers stabiel

Het draagvlak voor Defensie in de tweede helft van 2019 is stabiel, met een 7,1 als rapportcijfer. Net als in het eerste halfjaar zien we geen verschuivingen in de rapportcijfers van de pijlers die ten grondslag liggen aan het draagvlak. Alle rapportcijfers voor de uitgevraagde pijlers – van trots tot verborgen potentieel – zijn vergelijkbaar met de periode hiervoor.

Stijging op competentiescores weer teniet gedaan door afname in tweede helft 2019

Bij de vorige meting (na het eerste halfjaar van 2019) zagen we een stijging op vijf van de acht deelcompetenties van Defensie. In de huidige meting is te zien dat die stijging van destijds voor vier van de vijf betreffende deel-competenties weer teniet is gedaan. Het oordeel over die deelcompetenties is daarmee weer terug op het niveau van 2018. Zo zagen we bij de vorige meting dat Nederlanders positiever waren in hun oordeel over de middelen van Defensie, de missies, de nationale inzet, de samenwerking met het buitenland en de visie. De visie van Defensie ligt nog op hetzelfde peil als vorige meting; voor de overige vier zien we een afname.

Kerncijfers (1/2)

Draagvlak stabiel

7,1

Pijlers voor draagvlak

Trots: ongewijzigd met een 6,8 als rapportcijfer

6,8

Op het niveau van de gemiddelde verschillscore* en de onderliggende stellingen zijn geen verschillen te zien met de eerste helft van 2019. Nog altijd is twee derde trots op de Nederlandse militairen (67%) en vindt drie kwart dat Defensie goed werk verricht (75%).

Noodzaak: sinds 2017 stabiel op een 7,6

7,6

De gemiddelde verschillscore voor noodzaak is gelijk aan de vorige meting (54%). Ook op de onderliggende stellingen zien we geen verschil. Ruim drie kwart vindt Defensie nodig om Nederland te beschermen (78%).

Gevoel van veiligheid (angst): geen verschil met eerste helft van 2019

Voor het gevoel van veiligheid wordt geen rapportcijfer gerapporteerd. Net als in de eerste helft van 2019 zien we in de tweede helft van 2019 geen verschil als het gaat om de verschillscore en de onderliggende stellingen bij gevoel van veiligheid. De verschillscore is voor de derde meting op rij 25%. Zeven op de tien Nederlanders (69%) voelt zich veilig in Nederland.

* Op [pagina 15](#) wordt uitgelegd hoe de verschillscores voor de stellingen worden berekend.

Kerncijfers (2/2)

Moreel potentieel: rapportcijfer met een 7,5 gelijk aan eerste helft 2019

7,5

Qua moreel potentieel zien we deze meting geen verschil met de eerste helft van 2019. De gemiddelde verschilscore is 57%. Ruim de helft van de Nederlanders (56%) vindt dat Defensie gezag uitstraalt.

Verborgен potentieel: gelijk aan vorige meting, met een 7,6 als rapportcijfer

7,6

Vergeleken met de vorige meting zijn er zowel qua rapportcijfer als op de gemiddelde verschilscore en de onderliggende stellingen geen verschillen zichtbaar qua verborgen potentieel. Twee op de drie Nederlanders (66%) denken dat Defensie achter de schermen heel hard werkt om aanslagen te voorkomen.

Competenties: stijging op vijf van de acht deelcompetenties

De competenties van Defensie worden gemeten aan de hand van de waardering voor de drie grondwettelijke taken van Defensie en de waardering voor acht deelcomponenten. De rapportcijfers voor de drie grondwettelijke taken van Defensie zijn vergelijkbaar met de eerste helft van 2019. Dat geldt ook voor het samengestelde, algemene rapportcijfer. De stijgende trend die daarop zichtbaar is sinds 2017 (6,1) vlakt af.

6,9

Algemeen
(samengesteld
rapportcijfer)

6,7

Verdedigen van het
Nederlands
grondgebied en dat
van bevriende landen

7,5

Ondersteunen bij
rampen en crises in
Nederland

6,8

Bijdragen aan
internationale vrede
en veiligheid

In de eerste helft van 2019 was een stijging zichtbaar op vijf van de acht deelcompetenties. In deze meting zien we op vier daarvan weer een afname:

- *Middelen (verschilscore -20% vs. -16%)*
- *Missies (verschilscore 0% vs. +3%)*
- *Nationale inzet (verschilscore +37% vs. +41%)*
- *Samenwerking buitenland (verschilscore -3% vs. 0%)*

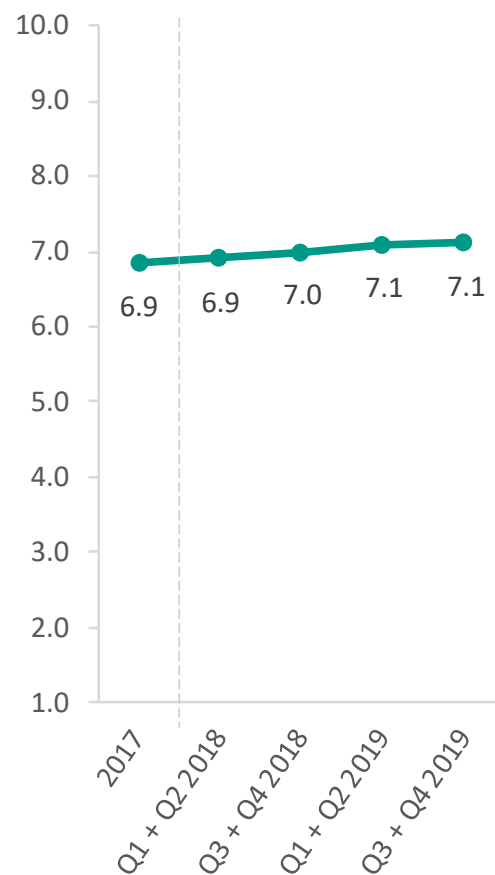
Resultaten

Draagvlak voor Defensie: rapportcijfers (1/3)

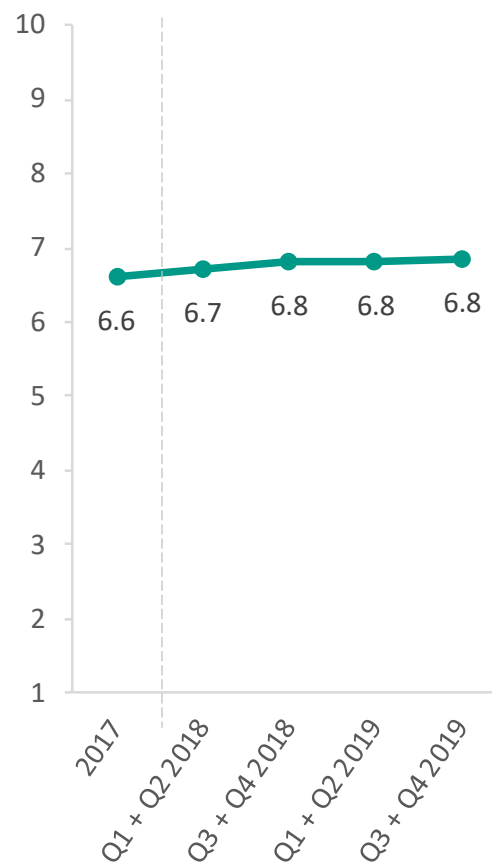
Draagvlak voor Defensie

In hoeverre steun je Defensie?

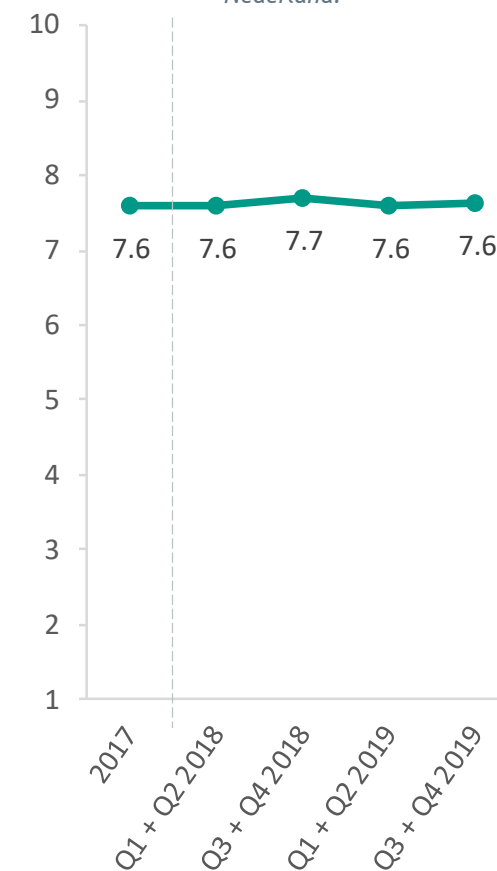
Trots op Defensie

In hoeverre ben je trots op Defensie?

Noodzaak van Defensie

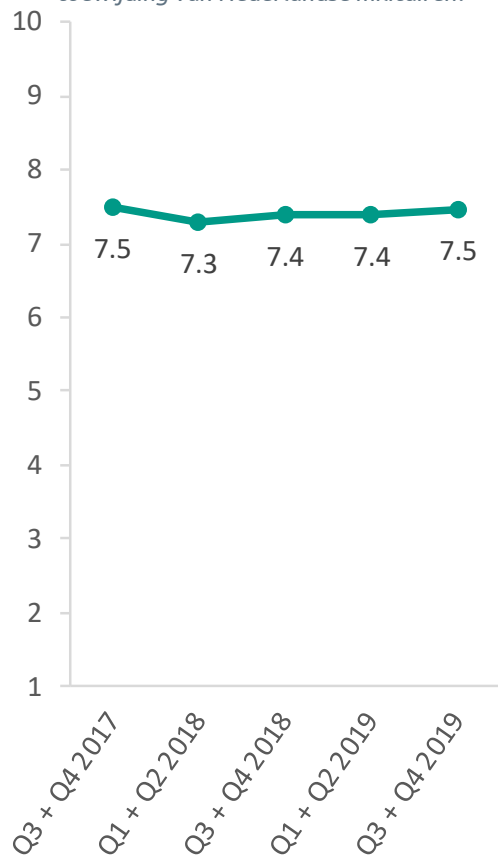
In hoeverre vind je Defensie noodzakelijk voor Nederland?

Draagvlak voor Defensie: rapportcijfers (2/3)

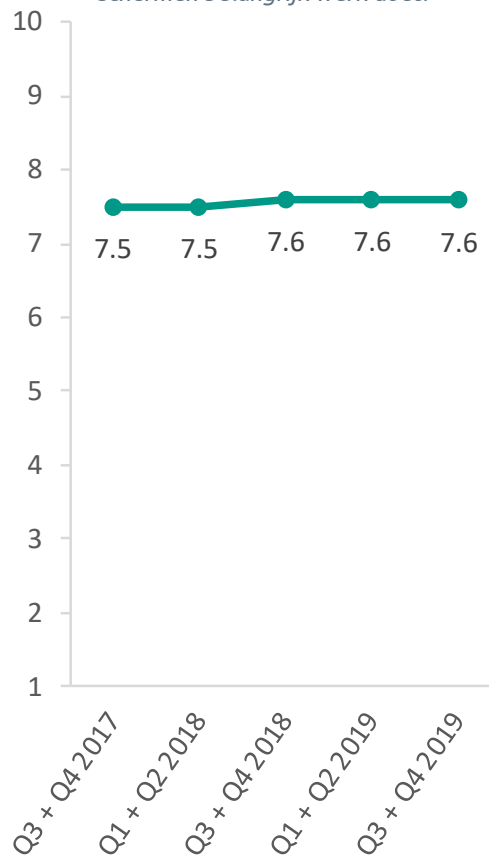
Moreel potentieel

Welk rapportcijfer geef je voor de discipline en toewijding van Nederlandse militairen?

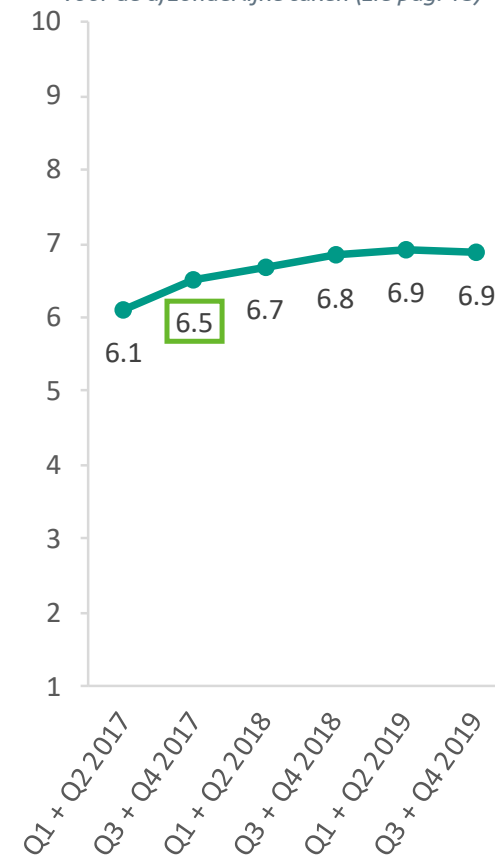
Verborgen potentieel

In hoeverre denk je dat Defensie achter de schermen belangrijk werk doet?

Competenties

Gewogen rapportcijfer o.b.v. de rapportcijfers voor de afzonderlijke taken (zie pag. 15)

Significant lager dan voorgaand halfjaar

Significant hoger dan voorgaand halfjaar

Draagvlak voor Defensie: rapportcijfers (3/3)

Volgens de Grondwet heeft Defensie drie taken:

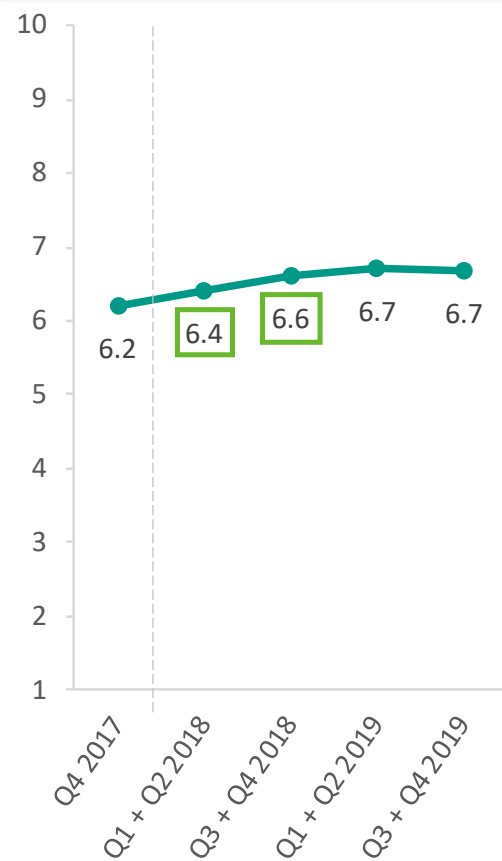
1) Verdedigen van het Nederlandse grondgebied en dat van bevriende landen tegen aanvallen van andere landen, maar ook tegen aanvallen van terroristische groeperingen.

2) Ondersteunen bij rampen en crises in Nederland zoals bij uitbraak van veeziektes en overstromingen, maar ook bij politieonderzoek en het ruimen van explosieven.

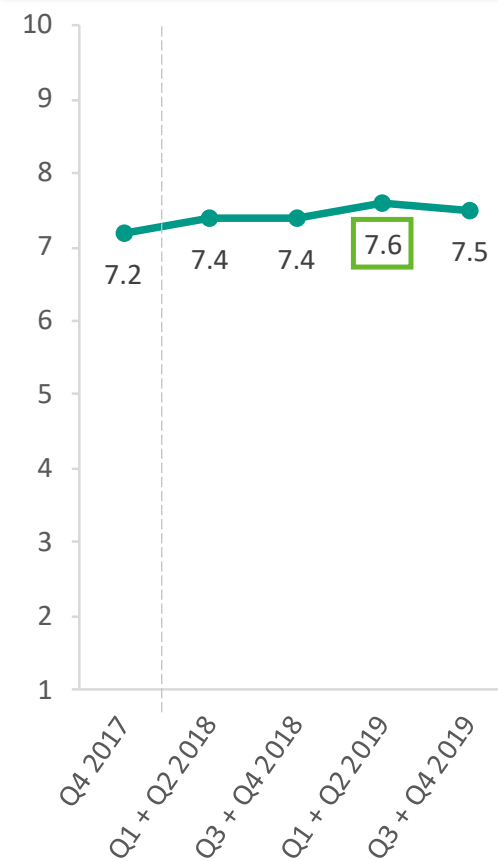
3) Bijdragen aan de internationale vrede en veiligheid en de bescherming van de mensenrechten.

In hoeverre is Defensie in staat deze drie taken goed uit te voeren?

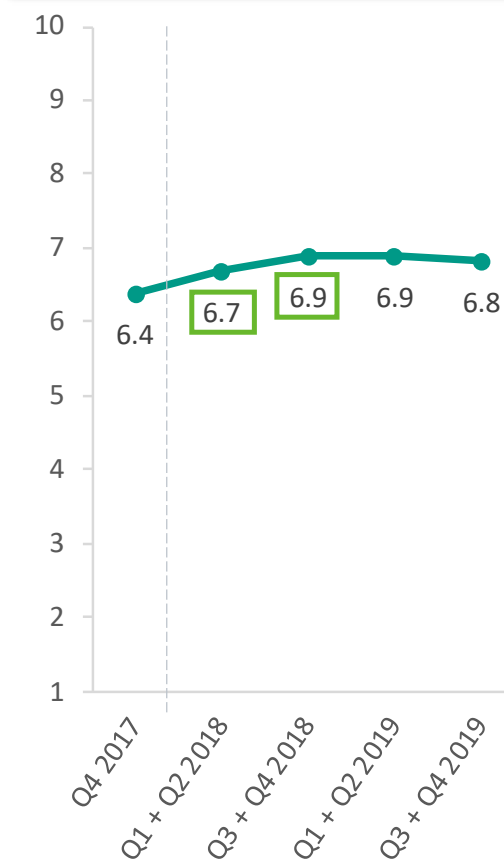
Competentie taak 1

Competentie taak 2

Competentie taak 3

Significant lager dan voorgaand halfjaar

Significant hoger dan voorgaand halfjaar

Op de volgende pagina's staan de belangrijkste indicatoren van draagvlak weergegeven. De stellingen over een pijler vormen de basis voor de pijler in het draagvlakmodel en niet het algemene rapportcijfer voor de pijler. Het rapportcijfer voor een pijler geeft het spontane, gevoelsmatige oordeel over de pijler weer, de stellingen vormen samen het beredeneerde oordeel over de pijler.

Links op de pagina staat de tabel met de stellingen die de pijler operationaliseren. In alle gevallen gaat het om drie of vier stellingen, de totaalscore is het gemiddelde van de verschillen op de stellingen. De score die per pijler mogelijk is ligt tussen -100 en +100 zoals hieronder weergegeven in een voorbeeld.

Voorbeeld: hoogst mogelijke score op pijler

	% eens/zeer eens	% oneens/zeer oneens	Verschijscore
Stelling 1 positief geformuleerd	100%	0%	+100%
Stelling 2 positief geformuleerd	100%	0%	+100%
Stelling 3 negatief geformuleerd	0%	100%	+100%
Stelling 4 positief geformuleerd	100%	0%	+100%
Gemiddelde verschillenscore			+100%

Voorbeeld: laagst mogelijke score op pijler

	% eens/zeer eens	% oneens/zeer oneens	Verschijscore
Stelling 1 positief geformuleerd	0%	100%	-100%
Stelling 2 positief geformuleerd	0%	100%	-100%
Stelling 3 negatief geformuleerd	100%	0%	-100%
Stelling 4 positief geformuleerd	0%	100%	-100%
Gemiddelde verschillenscore			-100%

Rechts op de pagina staat de ontwikkeling van de gemiddelde verschillenscore per semester weergegeven.

Trots

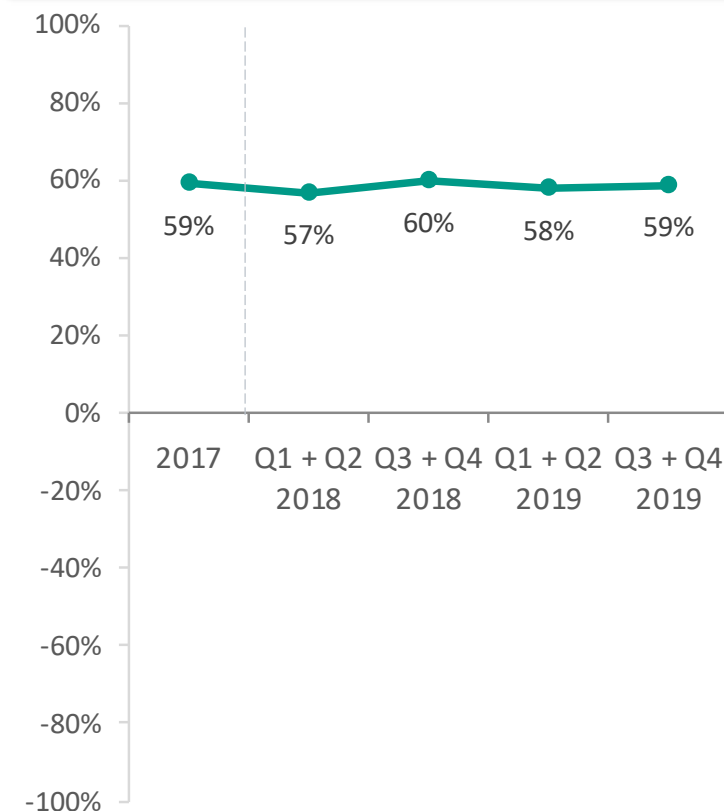
Stellingen

 Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar
 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

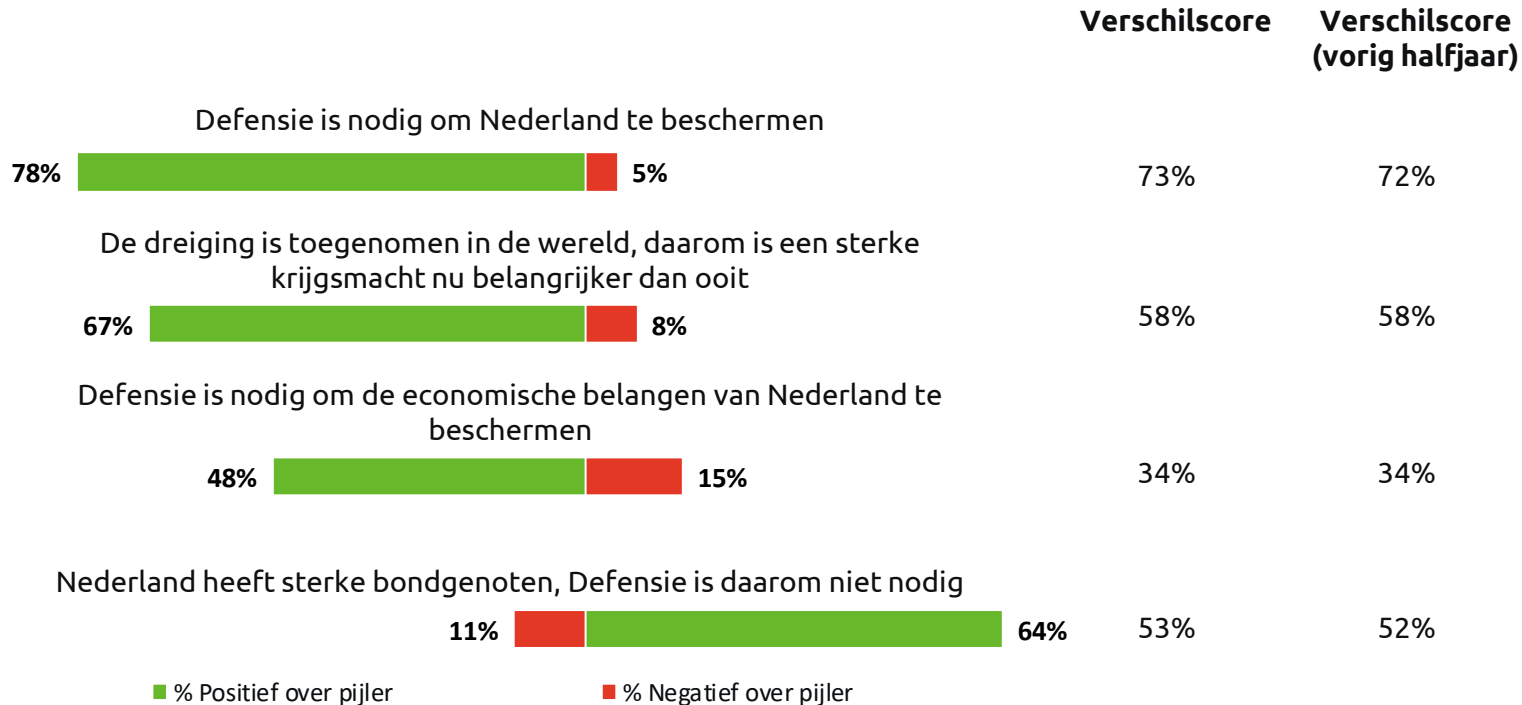
Verschilscore	Verschilscore (vorig halfjaar)
60%	57%
46%	47%
58%	55%
72%	72%
+59%	+58%

Gemiddelde verschilscore per meting

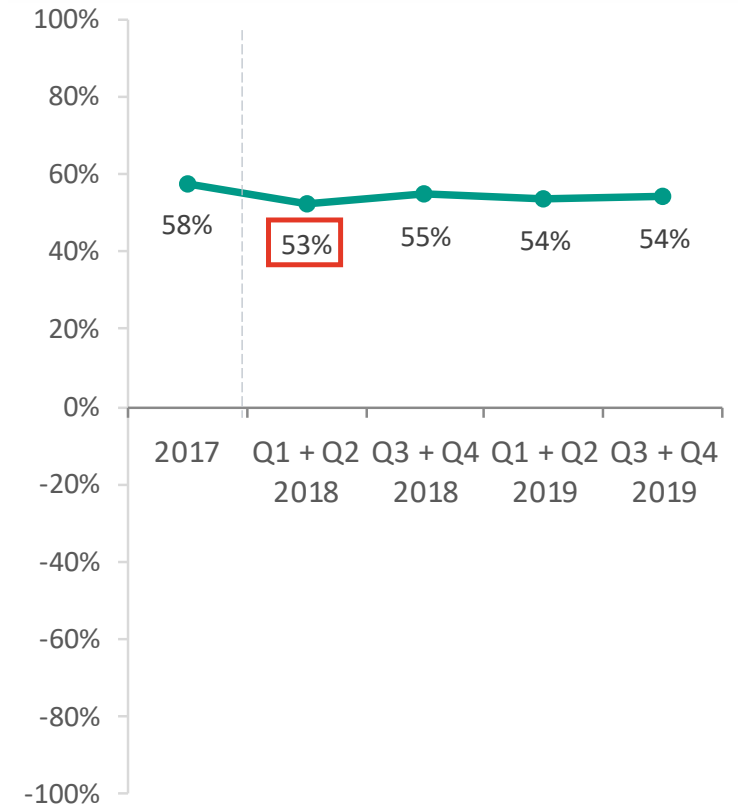
Noodzaak

Stellingen

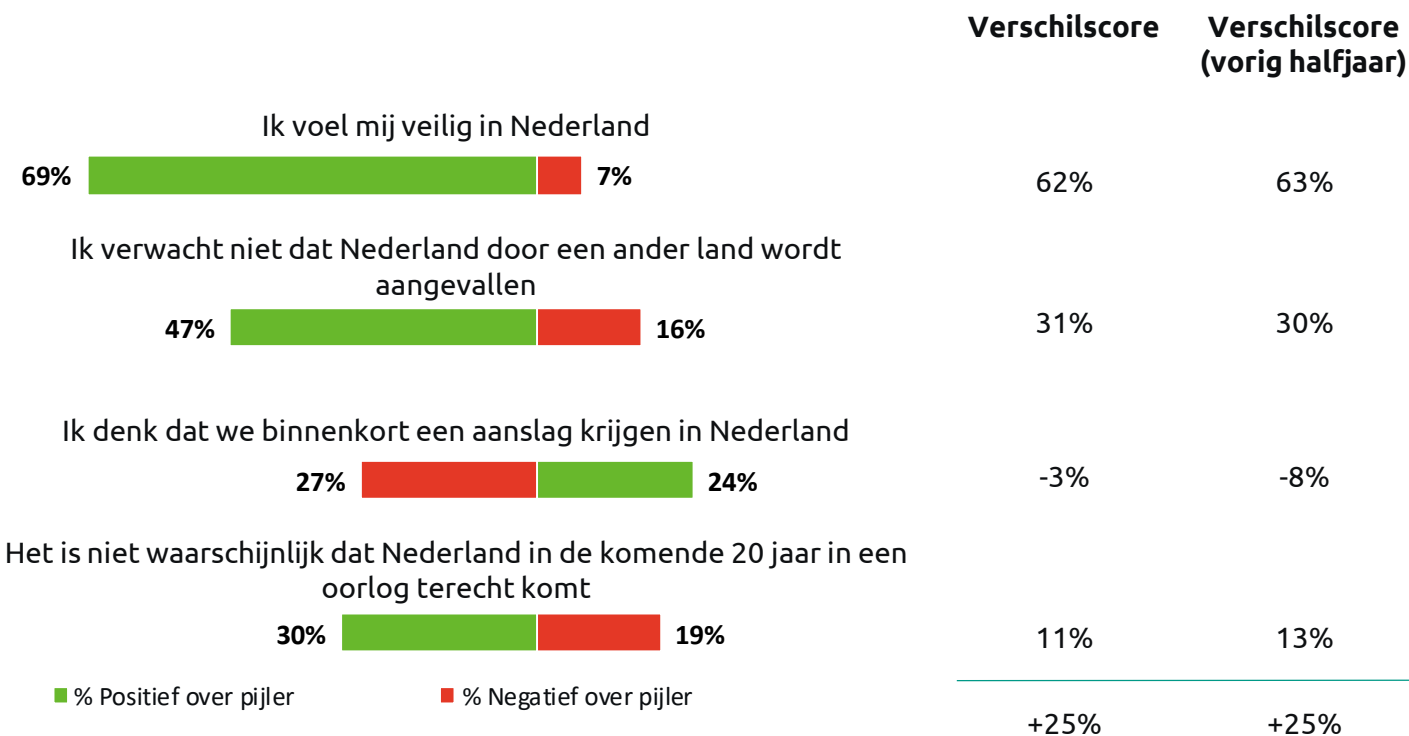
Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar
 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

Gemiddelde verschilscore per meting

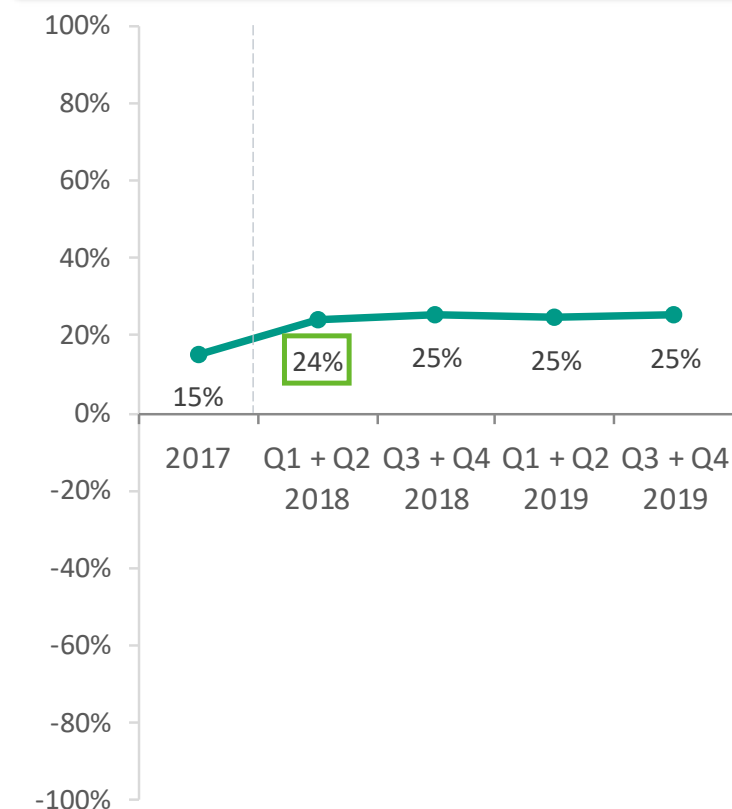
Gevoel van veiligheid (angst)

Stellingen

Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar
 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

Gemiddelde verschilscore per meting

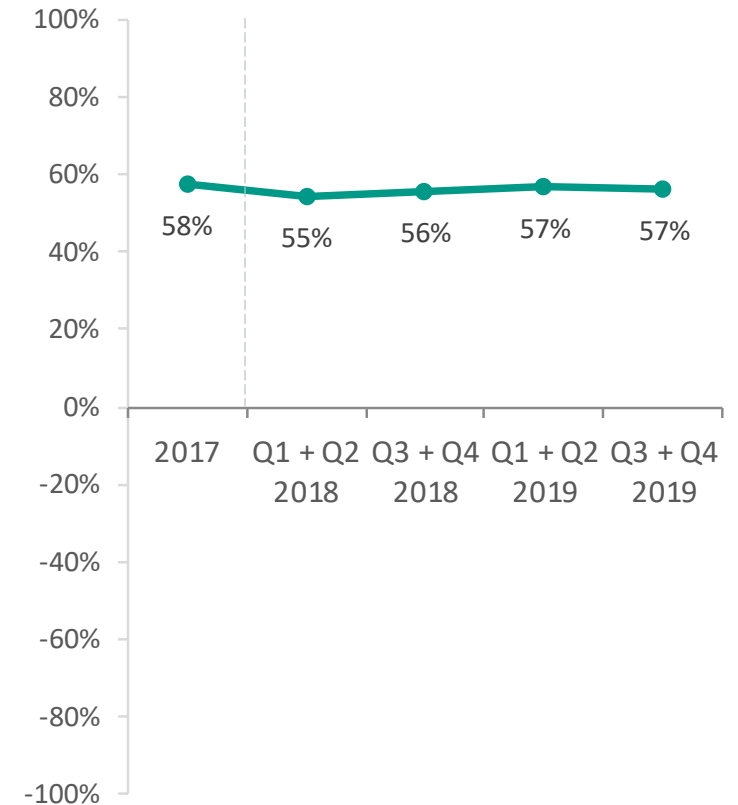
Moreel potentieel

Stellingen

Verschilscore	Verschilscore (vorig halfjaar)
73%	72%
61%	63%
46%	46%
47%	49%
+57%	+57%

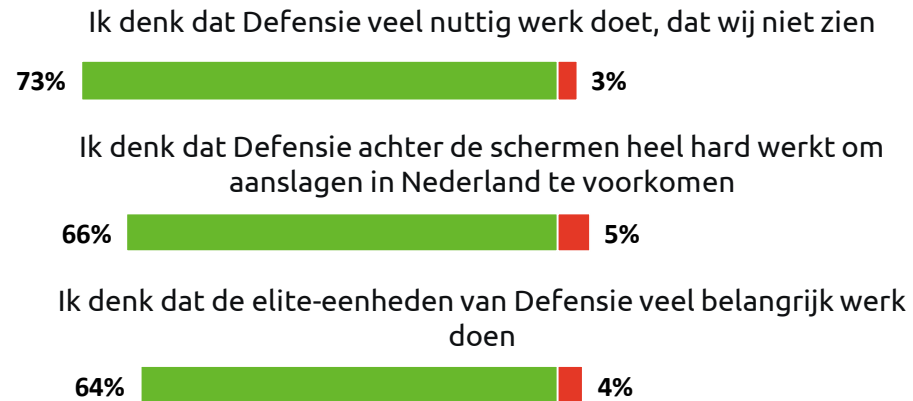
Gemiddelde verschilscore per meting

Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar
 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

Verborgen potentieel

Stellingen

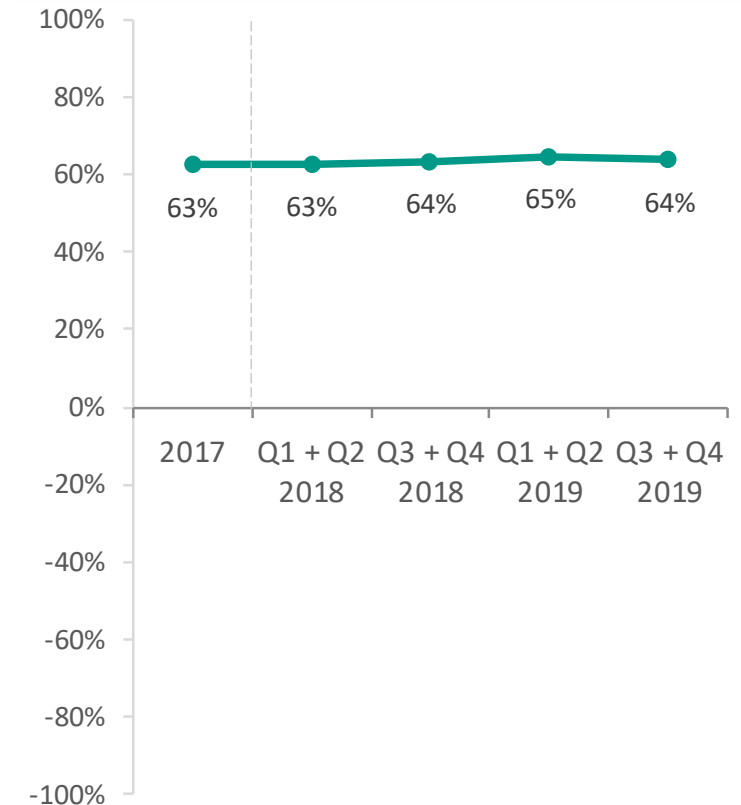

■ % Positief over pijler ■ % Negatief over pijler

■ Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar
 ■ Significant **lager** dan voorgaand halfjaar

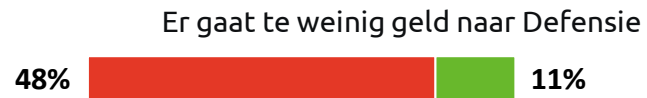
Verschilscore	Verschilscore (vorig halfjaar)
70%	71%
62%	65%
60%	58%
+64%	+65%

Gemiddelde verschilscore per meting

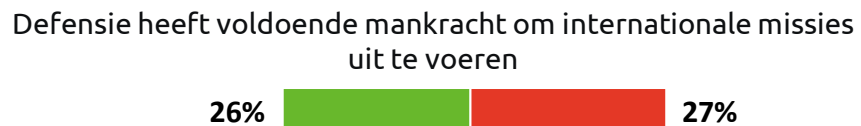
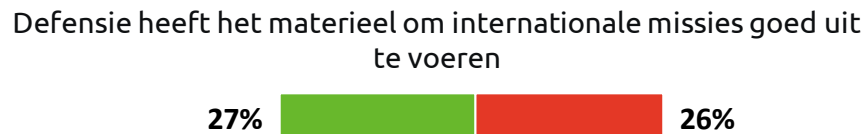

Competenties (1/4)

Middelen

Missies

■ % Positief over competentie ■ % Negatief over competentie
 Significant **lager** dan voorgaand halfjaar Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Verschilscore Verschilscore
(vorig halfjaar)

Middelen

-38% -31%

-2% -1%

-20% -16%

Missies

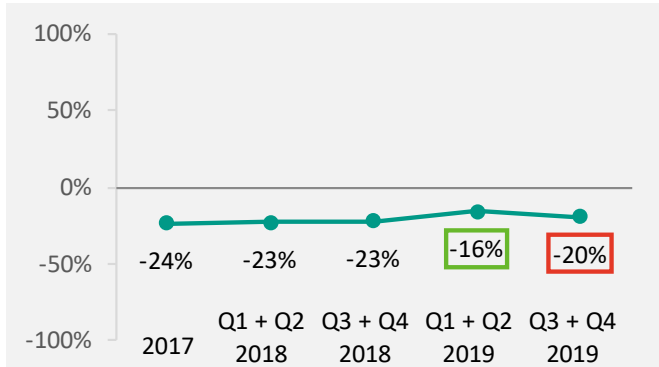
1% 3%

-1% 3%

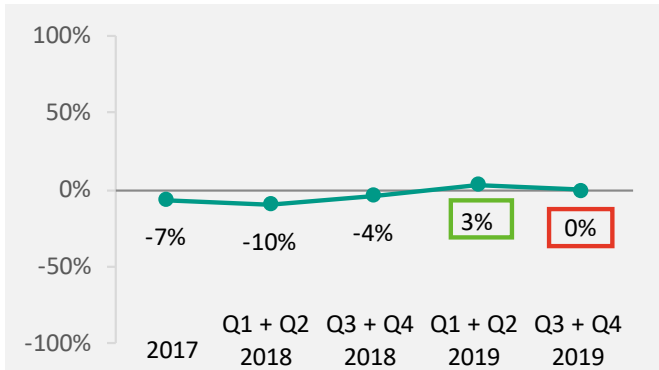
0% 3%

Gemiddelde verschilscore per meting

Middelen

Missies

Competenties (2/4)

Nationale inzet

Belangrijke doelen in Nederland, zoals vliegvelden en havens, zijn goed beschermd

Defensie heeft het materieel om in geval van een nationale ramp, bijvoorbeeld een overstroming of een aanslag, snelle en goede hulp te bieden

Samenwerking binnenland

Ik denk dat Defensie goed in staat is om samen te werken met autoriteiten als politie en brandweer in Nederland

Ik denk dat Defensie goed in staat is om samen te werken met de inlichtingendiensten in Nederland

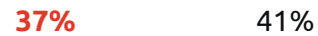

■ % Positief over competentie ■ % Negatief over competentie

□ Significant **lager** dan voorgaand halfjaar □ Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Verschilscore Verschilscore
(vorig halfjaar)

Nationale inzet

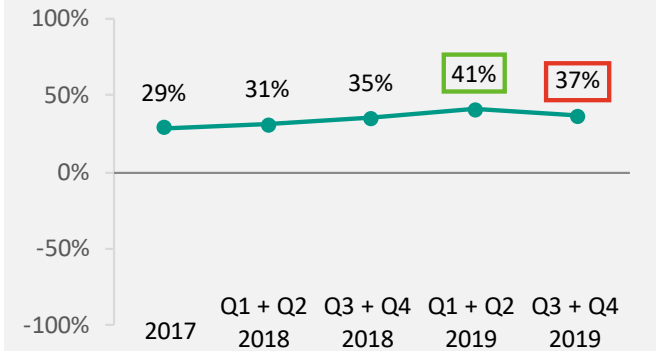

Samenwerking binnenland

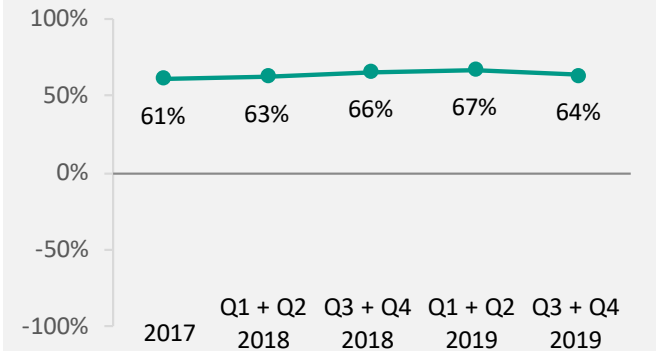

Gemiddelde verschilscore per meting

Nationale inzet

Samenwerking binnenland

Competenties (3/4)

Samenwerking buitenland

Defensie heeft het materieel om de NAVO-, EU- en VN-taken goed uit te voeren

Defensie heeft voldoende mankracht om de NAVO, EU- en VN-taken goed uit te voeren

Technologie

Het materiaal waar Defensie mee werkt is verouderd

Defensie loopt voorop met nieuwe ontwikkelingen

■ % Positief over competentie ■ % Negatief over competentie

□ Significant **lager** dan voorgaand halfjaar □ Significant **hoger** dan voorgaand halfjaar

Verschilscore Verschilscore
(vorig halfjaar)

Samenwerking buitenland

1%	1%
----	----

-6%	-1%
-----	-----

-3%	0%
-----	----

Technologie

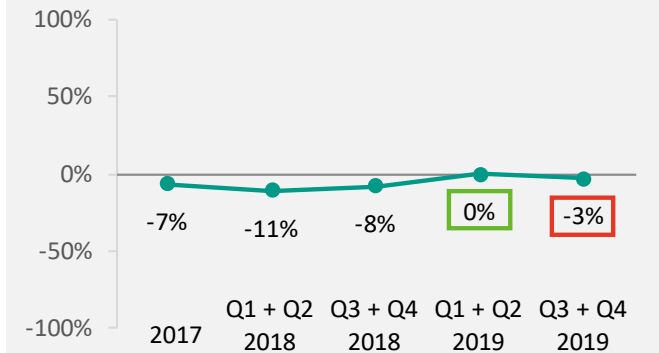
-44%	-45%
------	------

-8%	-12%
-----	------

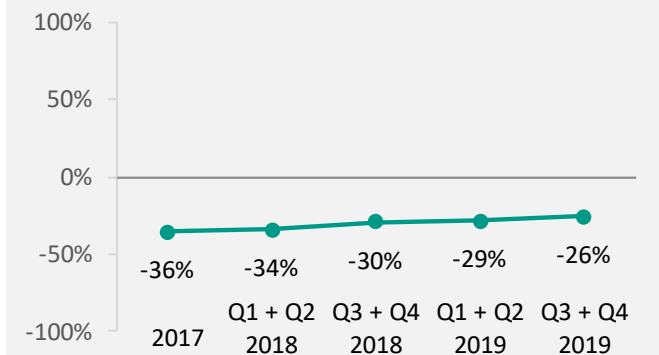
-26%	-29%
------	------

Gemiddelde verschilscore per meting

Samenwerking buitenland

Technologie

Competenties (4/4)

Visie

Defensie speelt goed in op de ontwikkelingen in de wereld

Defensie is goed voorbereid op de toekomstige ontwikkelingen op defensiegebied

Verschilscore
Verschilscore (vorig halfjaar)

Visie

Zichtbaarheid

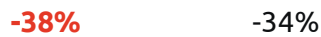
Ik zie Nederlandse militairen regelmatig op straat

Zichtbaarheid

Ik vind Defensie onzichtbaar in de samenleving

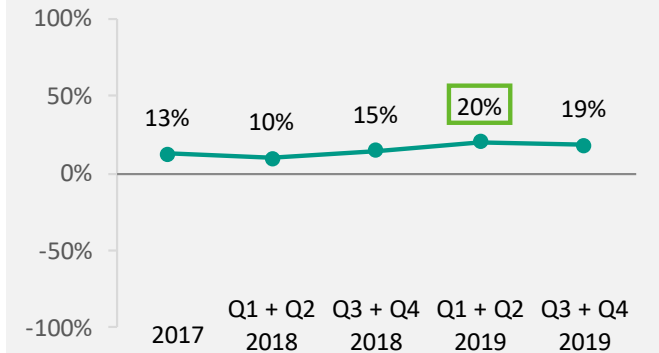
■ % Positief over competentie ■ % Negatief over competentie

■ -47% ■ -46%

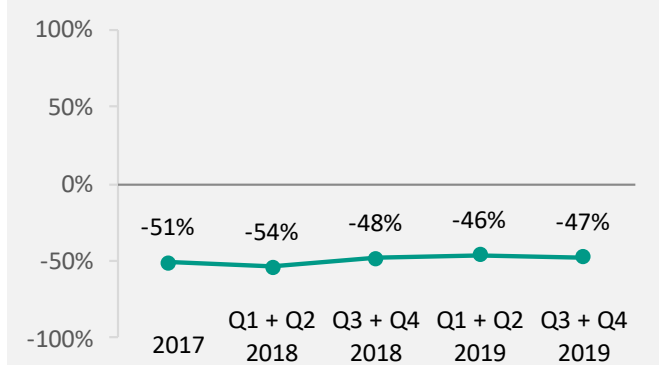
□ Significant lager dan voorgaand halfjaar □ Significant hoger dan voorgaand halfjaar

Gemiddelde verschilscore per meting

Visie

Zichtbaarheid

Bijlagen

Onderzoekstechnische informatie

- **Veldwerkperiode**

- Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van juli t/m december 2019.

- **Methode respondentenselectie**

- Uit het StemPunt-panel van Motivaction.

- **Incentives**

- De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek punten voor het StemPunt-spaarprogramma ontvangen.

- **Weging**

- De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS.

- **Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden**

- Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.

- **Overige onderzoekstechnische informatie**

- Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever.

Toelichting rapportcijfer competenties

Vanaf het tweede kwartaal van 2018 is de berekening van het overall rapportcijfer voor Competenties aangepast. Voorheen (van Q1 2017 t/m Q2 2018) werd het rapportcijfer voor de competenties van Defensie in het algemeen rechtstreeks uitgevraagd in de Draagvlakmonitor. Met ingang van Q2 2018 is het overall rapportcijfer voor Competenties (zie pagina 19) een afgeleide van de rapportcijfers die aan de uitvoering van de drie grondwettelijke taken van Defensie worden toegekend (zie pagina 20), in combinatie met een constante score. De drie rapportcijfers leggen hierbij verschillend gewicht in de schaal. Voor het bepalen van het gewicht van elk van de taken is data gebruikt uit Q2 2017 t/m Q1 2018. Het rapportcijfer voor de uitvoering van taak 1 weegt het zwaarst, gevolgd door de rapportcijfers voor taak 3 en taak 2. De exacte gewichten zijn 0.441 (voor taak 1), 0.314 (voor taak 3) en 0.158 (voor taak 2). De constante score is 0.587.

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).